

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT AQRAR UNİVERSİTETİ
Maliyyə və iqtisadi nəzəriyyə kafedrası

SİLLABUS
Biostatistika
(2 kredit (AKTS))

Müəllim haqqında məlumat

Müəllim: *b/m* Məmmədov Niyaz Nizami oğlu

Kafedra: Maliyyə və iqtisadi nəzəriyyə, 1-ci mərtəbə, 118

İş nömrəsi: (022) 266-94-53

Mob: 050-573-10-35

İş saatları: 09:00-17:00

E-mail: mammadovniyaz@mail.ru

Yaz semestri: 2022

Müəllim əvvəlcədən tələbələrə elektron poçtla məlumat verəcək və ya iş vaxtının yenidən təyin edilməsi zərurəti yarandıqda bu barədə məlumat verəcəkdir.

Bu sillabus kursa aid olan bütün praktiki aspektləri, tələbləri və müddətləri əhatə edən əsas sənəddir. Sənəd tələbələr tərəfindən alındıqdan dərhal sonra hərtərəfli oxunmalı və semestr ərzində bu sənədin tələblərinə əməl edilməlidir.

Tələbələr WhatsApp qrupu və ya tələbələrin e-poçt qrupu vasitəsilə müəllimlə əlaqə qura bilərlər. Bu e-poçt ünvanı, elektron məlumatların ötürülməsi üçün tələb olunur, burada tələbələr müəllim tərəfindən təqdim olunan fənlə əlaqəli informasiyalarla tanış ola bilərlər.

Kurs cədvəli

Dərslər aşağıdakı zamanlarda ənənəvi qaydada keçiriləcək:

Bazar ertəsi- Cümə axşamı, 08:30- 13:10 (Mühazirə, Seminar 2-ci semestr)

Fənnin təsviri

"Biostatistika" kursunun məqsədi bu istiqamətdə tədris alan tələbələrə qarşılaşdıqları biologiya və tibb sahəsində baş verən dinamik proseslərin kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinin düzgün müəyyən etmək qabiliyyətinin, intellektual və operativ qərar qəbul etmə bacarığının aşılmasıdır. Biostatistika fənninin tədrisinin məqsədi gələcək mütəxəssislərdə statistik müşahidələr aparmaq, kütləvi statistik məlumatların yekunlaşdırılması və qruplaşdırılmasını həyata keçirmək, ümumiləşdirici statistik göstəricilər sistemini hazırlamaq, statistik cədvəlləri və qrafikləri tərtib etmək, statistik və riyazi-statistik metodları kütləvi sosial-iqtisadi hadisələrin təhlilində tətbiq etmək; statistik materialları iqtisadi-statistik cəhətdən təhlil etmək, kənd təsərrüfatında istehsalın həcmi-nin artmasını, onun iqtisadi səmərəsinin yüksəldilməsi üçün istifadə olunmamış ehtiyat mənbələrinin aşkara çıxarılması, bazar iqtisadiyyatı şəraitində fəaliyyət göstərən təsərrüfat formalarının gəlirlərinin artırılması üçün mövcud imkanları aşkara çıxartmaq vərdişləri aşılamaqdır.

Fənn tələbələrə aşağıdakıları təmin edəcəkdir:

- statistik cədvəllər və qrafiklər əsasında elmi tədqiqatların aparılmasının mənimsənilməsi;
- hadisələrdə səbəb və nəticə arasında korelyasiya və reqresiya əlaqələrinin qurulmasının öyrənilməsi;
- statistik təhlilərin aparılması üçün kəmiyyətlərin növlərini və onların istifadə edilməsi prinsiplərini öyrənilməsi;
- toplanmış məlumatların düzgün müqayisə edilməsi qaydalarının öyrənilməsi;
- statistik işlərin aparılmasına dair müvafiq qaydaların tətbiq edilməsini;
- istifadəçilərə (tələbələrə) xüsusi ilə aqrar və tibb sahələrində məlumatların toplanması, sistemləşdirilməsi və məlumatların statistik təhlilinin aparılması qaydalarının öyrədilməsi

- aqrar və tibbi göstəricilərin hesablanması qaydasının izah edilməsi.

Planlaşdırılan təlim nəticələri

Fənn tədrisinin sonunda tələbələr aşağıdakıları mənimsəməlidir:

- biostatistika sahəsində işlərin aparılması və praktiki peşə fəaliyyətində müasir bilik və metodlardan istifadə etməyi;
- statistik hesablamalarda istifadə olunan əsas anlayışların aydın və tam tərifini verməyi;
- kənd təsərrüfatı müəssisələrinin gələcək inkişafı üçün maliyyə hədəfinin müəyyən edilməsi və vəzifələr siyasətinin formalaşdırılmasını;
- intellektual və operativ qərar qəbul etməyi;
- qeyri-müəyyənlik və risk şərtləri daxil olmaqla investisiya qoyuluşu qərarlarının hazırlanması və effektiv şəkildə icra edilməsini;
- statistikada geniş istifadə olunan "Seçmə metodu"nu praktiki olaraq tətbiq etməyi;
- mövcud göstəricilər əsasında müvafiq sahədə gələcək tendensiyanın müəyyənləşdirilməsi üçün proqnozların hazırlanmasını.

Fənn üçün 30 saat (2 kredit) verilir. Fənn 15 həftəlik bir semestr ərzində tədris olunmaq üçün hazırlanmışdır. Hər iki həftədən bir iki saat müəhazirə və hər iki həftədən bir iki saat seminar var.

Fənnin tematik təqvimi

Tarix	Mövzularınadı	Mühazirə (ayrılan saat)	Seminar məşğələsi (ayrılan saat)
Həftə 1	Biostatistikanın elementləri	2	2
Həftə 3	Paylanma parametrlərinin statistik qiymətləndirilməsi	2	2
Həftə 5	Baş yığım və seçmə anlayışı	2	2
Həftə 7	Empirik paylanma funksiyası	2	2
Həftə 9	Seçmənin ədədi xarakteristikası. Seçmənin yerləşmə xarakteristikası	2	2
Həftə 11	Normal paylanma və onunla bağlı paylanmalar	2	2
Həftə 13	Mütləq və nisbi göstəricilər.Orta kəmiyyətlər	2	2
Həftə 15	Statistik hipotezlərin yoxlanması	1	1
	Cəmi	15	15

Mühazirənin quruluşu

Mühazirə müddəti 80 dəqiqə ənənəvi olaraq planlaşdırılır. Mühazirə zamanı mövzu ilə bağlı qeydlər etmək tələbələrin məsuliyyətidir. Mühazirənin elektron versiyası müəllim və ya universitetin veb saytından əldə edilə bilər.

Mühazirə zamanı slayd materiallardan tez-tez istifadə ediləcəkdir. Mühazirə zamanı tələbələr mühazirəçidən qeyri-müəyyən olan materialı təkrarlamasını və / və ya aydınlaşdırmasını tələb edə bilərlər. Hər bir mövzu üzrə ədəbiyyatın müvafiq siyahısı tədris proqramının son hissəsində verilmişdir. Bundan əlavə, tələbələrin internet resurslarından istifadə etmələri məsləhətdir.

Mövzuya ayrılan saatların 25% -dən çoxunda iştirak etməyən tələbələr imtahana buraxılmırlar (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 24 dekabr 2013-cü il tarixli, 348 nömrəli qərarı).

Seminar

Seminar mövzuları və istifadə olunan ədəbiyyat siyahısı əvvəlcədən tələbələrə təqdim ediləcəkdir. Seminarın mövzusunda asılı olaraq seminar saatları dəyişir. Seminarın əvvəlində tələbələrin nəzəri bilikləri təsdiqlənəcəkdir. Hər bir tələbə verilən sualları cavablandırmaq zaman sübut etməlidir ki, keçilən mövzu onun tərəfindən dərk edilib və məntiqi mahiyyəti ona aydındır. Əgər verilən cavablar əzbərlənərsə və səthi olarsa hesab ediləcək ki, tələbə mövzunu mənimsəməyib.Yadda saxlayın ki, tələb və

təklif, gəlirlər və xərclər sözlərini tutuquşu da əzbərləyə bilər, amma o, heç zaman iqtisadçı ola bilməz.

Təqdimatlar və prezentasiya üsulundan geniş istifadə olunacaq. Əvvəlcədən təyin olunmuş mövzuya müvafiq sual tələbələr tərəfindən hazırlanmalı və məşğələ zamanı müəllimin seçdiyi tələbə tərəfindən təqdim olunmalıdır. Çıxış müddəti 5-6 dəqiqədir. Çıxışdan sonra tələbənin mövzusu ətrafında müzakirələr aparılacaq.

Növbəti iki saat ərzində isə praktiki məşğələlərə üstünlük veriləcək. Praktiki məşğələ zamanı müəllim analitik suallar verərək, tələbələrin mövzusunun mənimsəmək səviyyəsini yoxlayacaq. Eyni zamanda mövzuya uyğun iqtisadi-riyazi məsələlərin həlli məşğələdə geniş yer tutacaq.

Tələbələrə tövsiyəmiz: dərslərdə aktiv iştirak etmək, suallara cavab verməkdən çəkinməmək, sərbəst məntiqi fikirlər yürütmək və səhv etməkdən qorxmamaq. Yadda saxlayın ki, imtahana qədər tələbənin səhv etmək hüququ var.

Sərbəst işlər

Fərdi tapşırıqlar müəllim tərəfindən təyin olunmuş vaxtda təqdim edilməlidir. Fərdi tapşırıqlar iki səhifədən az olmamalıdır. Fərdi tapşırıqlar tələbənin fəslə tam başa düşdüyü zaman qəbul edilir. Əks təqdirdə, tapşırıq qəbul edilmir və ümumi baldan çıxılır. Fərdi tapşırıqların gec təqdim edilməsi qəbul edilmir və qiymətləndirilmir. Bununla birlikdə, növbəti ayın balları hesablanarkən, yuxarıdakı şərtlər daxilində fərdi tapşırıqlar yenidən təqdim edilə bilər.

Bundan əlavə olaraq, ədəbiyyat icmalı, qrup və ya fərdi şəkildə təqdimatlar, sorğu və müəllimin müəyyənləşdirdiyi digər formada aparıla bilər.

İmtahan

İmtahan beş sualdan ibarət olacaqdır. Təqdim olunan bal dəyişdirilə bilməz (mexaniki və ya mövzusunun hesablanmasında səhvlər istisna olmaqla). Verilən imtahan balı ilə razılaşmırsınızsa, bu məqsədlə Universitet tərəfindən yaradılan Apelyasiya komissiyası şikayət edə bilərsiniz. Apelyasiya komissiyası şikayətinizi əsaslı hesab edərsə, sizə yenidən imtahan vermək imkanı verilə bilər.

Qiymətləndirmə

Kurs qiymətləri aşağıdakı cədvəldə qeyd edildiyi kimi dərəcə davamiyyət, fərdi tapşırıqlar, seminar balları və buraxılış imtahanı balları ilə müəyyən ediləcək:

Fəaliyyət növü	Maksimum qiymətləndirmə	Yekun qiymətləndirmənin %-i
Dərəcə davamiyyət	10 bal	10%
Fərdi tapşırıqlar (10 mövzu)	Hər sərbəst işə 1 bal	10%
Seminar nəticələri	30 bal	30%
İmtahan imtahan nəticəsi	50 bal	50%
Yekun kurs balı	100 bal	100%

Tövsiyə olunan ədəbiyyat

1. Ə.Şahbazov.Ehtimal nəzəriyyəsi riyazi statistika.Bakı.Maarif.1973
2. B.Y.Qmurman. Ehtimal nəzəriyyəsi və riyazi statistika məsələlərinin həllinə dair rəhbərlik. Dərs vəsaiti “ Maarif” nəşriyyatı Bakı 1980.
3. O.Ə.Əliyev Q.İ.Əliyev Ehtimal nəzəriyyəsi və riyazi statistikasının əsasları. Dərs vəsaiti Gəncə,AKTA nəşriyyatı 2001.
4. Ə.Ə.Hüseynov ,S.Y.Qasimov Ehtimal nəzəriyyəsi riyazi statistika.Bakı.Çaşıoğlu.2006
5. Ömərov S.Ö., Cavadov.N.Ə Riyazi və tətbiqi statistika .I hissə .Riyazi statistika .Bakı. Azərneşr. 2007.
6. P.F.Qəhrəmanov ., X.H.Aliyev “Ehtimal nəzəriyyəsi riyazi statistika ”Sumqayıt Dərs vəsaiti 2006
7. S.Ömərov, N.Ə.Cavadov. Ehtimal nəzəriyyəsi və riyazi statistika.(ADAU – nun elektron kitabxanası).
8. Əhmədova H.M. Ehtimal nəzəriyyəsi və riyazi statistika müntəxəbatı. Rus dilində tərcümə. Bakı, “ Şərq – Qərb ”, 2009.
9. Сав Четыркин Е.М., Калихман И.Л., Веронность и статистика.Пер.с англ. М., Статистика и финансы, 1982 г.
10. Колемаев В.А., Староверов О.В., Труднаевский В.Б.Теорил веролтности и математическал статистика.М., Высшал школа. 1991 г.
11. Гатаулин А.М.Система прикладных статистико-математических методов обработки эксперименталшых данных в селвском хознистве. Москва. Издательство МСХА. Т 1,Т 2.1992 г.

Əlavə resurslar

12. Практикум по статистике. Учебное пособие. Зинченко А.П., Шибалкин А.Е, Тарасова О.Б., Шайкина Е.В. – М.: Колос, 2007.
13. Елисеева И.И. Статистика. Учебник. – М.: Изд-во Проспект, 2007г.
14. Зинченко А.П. Сельскохозяйственная статистика с основами социально-экономической статистики. Учебник. – М.: Издательство МСХА, 2008.